

Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo

Recursos e infraestructuras para a docencia dos Tí

El edificio, donde se ubica <?xml:namespace prefix = "st1" ns = "urn:schemas-microsoft-com:office:smarttags" />la Facultad de Ciencias Jurídicas y del Trabajo ocupa una superficie de 7.996 m2. Allí, además de las aulas enumeradas existen despachos para profesores, concretamente, 57 despachos.

Otras instalaciones de interés son las siguientes: Biblioteca y Salas de Lectura, Sala de Juicios, Delegación de alumnos, Conexión inalámbrica, Web de la Facultad de Ciencias Jurídicas y del Trabajo, recursos docentes en Red. Como apoyo a la docencia, la Universidad de Vigo ha puesto a disposición de profesorado y alumnado la plataforma FAITIC

(<http://faitic.uvigo.es/>) con recursos en línea destinados a la teleformación, Servicio de reprografía y Cafetería .

Coordinacion da mobilidade

A coordinación dos programas de mobilidade Erasmus, Sicue Séneca, Isep realizase pola Prfa. Dna. Regina Ibáñez Paz (Despacho A-206, e-mail ripaz@uvigo.es, tfno. (00.34).986.813.823 sen perxuício da labor de orientación e información da ORI.

Titulacions impartidas no Centro

Neste Centro impártense as seguintes titulacions: Grado en Dereito, Grado en Relacions laborais e Recursos Humanos, Licenciatura en Dereito (rama económico-empresarial), Diplomatura en Relacions Laborais, Master en Ordenacion Xurídica do mercado e mailo Master en menores en situación de desprotección e conflito social. A información específica sobor de cada un atoparase de seguido no seu apartado propio.

E de importancia suññar que o MASTER EN XESTIÓN E DIRECCION LABORAL ATÓPASE EN SUSPENSION TEMPORAL para el CURSO 2009/2010.

Outra información

Na páxina <http://www.uvigo.es/alumnado/index.gl.htm> a/a alumno/a atopará información de interese sobor asociacions, biblioteca, bolsas, créditos, emprego, mobilidade, premios, outros (actividades extracadémicas e recreativas), residencias, Secretaría virtual, servicios informáticos, transportes, acceso á Universidade e convalidacions.

Calendario académico

Calendario escolar curso 2009-2010

Estudos oficiais de grao e posgrao

(Aprobado en Consello de Goberno do día 20-04-2009)

1.- O período lectivo do curso académico comprenderá do día **21** de setembro de 2009 ao **30** de xullo de 2010. O mes de agosto non será lectivo.

2.- As actividades académicas comezarán e rematarán nas datas seguintes:

Primeiro cuadrimestre inicio: **21** de setembro de 2009.

remate: **3** de febreiro de 2010.

Segundo cuadrimestre inicio: **4** de febreiro de 2010.

remate: **7** de xuño de 2010.

3.- Cando estea previsto a realización de probas de avaliación os/as estudantes en cada curso académico terán dereito a dúas

oportunidades quedando o calendario recomendado de probas de avaliación organizado en tres períodos:

Denominación	Datas das probas de avaliación	Data límite de rexistro das cualificacións en xescampus
Primeiro cuadrimestre	entre o 21 de xaneiro e o 3 de febreiro de 2010.	18 de febreiro de 2010
Segundo cuadrimestre	entre o 25 de maio ao 7 de xuño de 2010.	25 de xuño de 2010
Xullo	entre os días 1 ao 15 de xullo de 2010.	26 de xullo de 2010

4.- As clases interromperanse dende o día **21** de decembro de 2009 ata o día **8** de xaneiro de 2010 (ambos os dous incluídos), os días **15** e **16** de febreiro e dende o día **27** de marzo ao **5** de abril de 2010 (ambos os dous incluídos).

5.- Terá carácter festivo o día **28** de xaneiro de 2010 (celebración do patrón da Universidade). Posuirán o mesmo carácter os días das festas oficiais do Estado, da Comunidade Autónoma e, en cada Campus, os días das festas locais.

6.- Así mesmo, en cada Centro terán carácter festivo a data da festa do Centro. Todas as que non coincidan en luns ou venres, pasaranse a eses días.

E.T.S. Enxeñeiros de Telecomunicación	29-09-09, martes
E.U. Enx. Téc. Forestal	04-10-09, domingo
Facultades de Bioloxía// Ciencias do Mar// Química//Ciencias	15-11-09, domingo
E.U. Formación do Profesorado de E.X.B.	27-11-09, venres
E.T.S. Enxeñaría de Minas	04-12-09, venres
Fac. de Dereito // Fac. CC. Xurídicas e do Traballo	07-01-10, xoves
E.S. Enxeñaría Informática	25-02-10, xoves
E.T.S. Enx. Industrial // E.U. Enx. Téc. Industrial	19-03-10, venres
Facultade CC.EE.EE. // CC.EE e Turismo // E.U.Est. Empresariais	05-04-10, luns
Fac. Historia//Filoloxía e Tradución//Fac. CC. da Educación//Fac. CC.Educ. e Dep.	26-04-10, luns
Facultade de Ciencias Sociais e da Comunicación	29-04-10, xoves
Fac. CC. Xurídicas e do Traballo (Relacións Laborais)	01-05-10, sábado
Facultade de Belas Artes	08-05-10, sábado
EE.UU. de Enfermería	12-05-10, mércores

Normativa e lexislación

Dentro da normativa destacamos:

- a.- Lei Orgánica 6/2001, do 21 de decembro de Universidades.
- b.- Lei Orgánica 4/2007, do 12 de abril, pola que se modifica a Lei 6/2001 de Universidades.
- c.- O regulamento de Estudiantes.

Ista e outra normativa atópase na páxina web da Univeridade na información relativa ao alumnado.

d.- A normativa de permanencia na Universidad de Vigo, foi aprobada polo Consello Social o 13 de xuño do 2001 e modificouse pra adaptalo o longo do tempo. Regula as seguintes materias:matriculación no 1º curso de acceso ou reinicio de estudos, convocatorias, rendimento académico mínimo, comisión de permanencia, requisitos da matrícula, avaliación curricular e reinicio de estudos.O Seu contido pode consultarse no enlace:

http://webs.uvigo.es/sxeralweb/images/normativa/ordenacion_academica/normativa_de_permanencia_na_universidade_de_vigo.pdf

---

Información xeral do centro

EQUIPO DECANAL

Decana

Ana María Pita Grandal

Vicedecanos/as

Pilar Allegue Agüete

María del Mar Rodríguez Domínguez

Ángel Aday Jiménez Alemán

Secretaria

Patricia Valcárcel Fernández

Campus Univ. Vigo
36200 Vigo Tel: 986814010 Fax 986814011
e-mail sdfdev@uvigo.es

<http://webs.uvigo.es/cienciasxuridicasedotraballo/>

A Xunta de Facultade da Fac de CCXX e do Traballo de Vigo e un órgano colexiado de representación, decisión e control do centro. Está composta polo Decano/a, que a preside, e polos demais membros determinados no artigo 4 da súa normativa de réximen interno aprobada no Consello de Goberno do 5 de outubro de 2005.

Atopamos tamén as seguintes Comisions Delegadas da Xunta de Facultade:

a.- Comisión Permanente da Xunta de Facultade.

b.- Comisión de Docencia.

c.- Comisión de Convalidacións e Validacións.

d.- Comisión de Biblioteca e Extensión Universitaria.

De unha especial importancia é a Comisión de Calidade.

Tamén sulñamos o destacado papel, pola súa transcendencia, das Xuntas de Titulación encargadas de elaborar, aprobar e modificar as propostas dos plans de estudos. Atopamos de unha banda a Xunta de Titulación de Relacións Laborais e pola outra a Xunta de Titulación de Dereito Económico.

Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V08G211V01101	Dereito: Teoría do dereito	1c	6
V08G211V01102	Estatística: Estatística	1c	6
V08G211V01103	Socioloxía: Introducción á socioloxía das relacións laborais	1c	6
V08G211V01104	Economía: Principios de economía	1c	6
V08G211V01105	Historia: Historia das relacións laborais no mundo contemporáneo	1c	6
V08G211V01201	Dereito: Dereito constitucional	2c	6
V08G211V01202	Empresa: Organización da empresa	2c	6
V08G211V01203	Psicoloxía: Psicoloxía	2c	6
V08G211V01204	Economía: Economía española	2c	6
V08G211V01205	Empresa: Fundamentos básicos de contabilidade da empresa	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Teoría do dereito				
Materia	Dereito: Teoría do dereito			
Código	V08G211V01101			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Dereito privado Dereito público			
Coordinador/a	Pacho Blanco, José Manuel			
Profesorado	Pacho Blanco, José Manuel			
Correo-e	xmpacho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de formación básica necesaria para coñecer os conceptos fundamentais do Dereito, así como as fontes normativas, a interpretación das normas, e outros aspectos fundamentais do ordenamento xurídico.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para buscar, analizar y sintetizar información para construír argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidade para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidade para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
B4	Capacidade para el aprendizaje continuo de nuevas tecnologías aplicables al ejercicio profesional
B5	Capacidade para desarrollar su actividad profesional conforme a los derechos fundamentales y al código deontológico profesional
C1	El alumno comprenderá el concepto de estructura del derecho con la finalidad de poder resolver pacíficamente los conflictos económicos y sociales del ámbito laboral
D1	Capacidade de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos, así como, organización, planificación y utilización del tiempo ante situaciones de presión
D3	Capacidade para la toma de decisiones de forma autónoma e independente de liderazgo y capacidade para el trabajo cooperativo en equipo, como habilidades en las relaciones interpersonales que favorezcan la eficacia interpersonal
D4	Capacidade de comportarse de manera ética y con responsabilidad social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidad y multiculturalidad
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados de la realidad en relación con su significado y relacionarlos con las distintas ramas del ordenamiento jurídico

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O estudante comprenderá os conceptos básicos do Dereito, as fontes e a estrutura do ordenamento.	A2	B1	C1	D1
	A3	B2		D3
	A4	B3		D4
O estudante poderá interpretar e resolver, razoable e pacificamente, os conflitos de toda natureza no seu ámbito de desempeño profesional.	A5	B4		D5
		B5		
O estudante, dende o seu coñecemento e a súa condición profesional, comprenderá e poderá sintetizar os distintos problemas para resolvelos de forma efectiva, e dende o traballo individual e colectivo.				

Contidos	
Tema	
Tema 1.- Conceptos fundamentais do Dereito.	1. Concepto e definicións de Dereito. 1.1. Problemas de definición. 1.2. O positivismo xurídico. 1.3. O iusnaturalismo xurídico. 2. A estrutura do Dereito. 2.1. A norma xurídica: xustiza, validez e eficacia. 2.2. Tipos de normas xurídicas. 2.3. Normas e principios xurídicos. 3. O sistema normativo: unidade, coherencia e integridade.
Tema 2.- As fontes do Dereito.	1. Concepto de fontes do dereito e tipoloxía. A complexidade do ordenamento. 2. O sistema de fontes do do dereito. 3. A Constitución. 4. A Lei. 5. Os regulamentos. 6. O costume. 7. Os principios xerais do dereito. 8. A xurisprudencia.
Tema 3.- A interpretación do Dereito e as normas.	1. A interpretación do Dereito e das normas. 2. Criterios de interpretación das normas. 3. A argumentación xurídica e interpretación. 4. A interpretación da Constitución.
Tema 4.- A eficacia e a validez xurídica.	1. A eficacia das normas. 2. A nulidade e o fraude de lei. 3. A renuncia ao dereito e a escusión voluntaria da lei. 4. Os ámbitos temporais das normas xurídicas. A entrada en vigor das leis e o dereito transitorio. 5. A xerarquía normativa eo principio de competencia. 5.1. As normativa autonómica e a normativa local. 5.2. A normativa internacional. 5.3. O dereito da Unión Europea.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	36	36	72
Estudo de casos/análises de situacións	15	15	30
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	30	32
Estudo de casos/análise de situacións	1.5	14.5	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Entrevistas que o estudante mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do estudante relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Estudo de casos/análises de situacións	Entrevistas que o estudante mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do estudante relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Resolución de probas obxectivas. Resposta a preguntas sobre un ou varios temas. Os estudantes deberán contestar ás preguntas formuladas cunha linguaxe axeitada e razoadamente.	70	A2 A4 A5	B1 B2 B3	C1	D1
Estudo de casos/análise de situacións	Resolución de casos prácticos. Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	30	A3	B2 B4 B5	C1	D1 D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

No primeiro período (decembro/xaneiro) para os alumnos que non asistiron a clase e non realizaron avaliación continua, a proba escrita constará tamén dunha parte práctica sobre resolución duns supostos prácticos cun valor do 30 % da cuantificación total, puidendo acadar ó 100% da cualificación. Deberá obter para poder compensar unha parte coa outra, unha nota ponderada mínima de cinco.

En xuño/xullo para os alumnos que utilizaron avaliación continua, gardaranse as notas obtidas na realización de prácticas e terán que facer a proba teórica (70% do valor). Para os alumnos que non realizaron avaliación continua, a proba escrita constará tamén dunha parte práctica sobre resolución duns supostos prácticos cun valor do 30 % da cuantificación total, puidendo acadar o 100% da cualificación. Deberá obter para poder compensar unha parte coa outra, unha nota ponderada mínima de cinco.

A convocatoria de Fin de Carreira: a proba escrita de resposta curta constará tamén dunha parte práctica sobre resolución duns supostos cun valor do 30 % da cualificación total poidendo acadar ó 100% da cualificación. Deberá obter, para poder compensar unha parte coa outra, un nota ponderada mínima de catro.

As datas e quendas das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2015/2016.

Bibliografía. Fontes de información

DE LUCAS, J. (Ed.) AA. VV., **Introducción a la Teoría del Derecho**, Tirant lo Blanch,

BONORINO RAMÍREZ, Pablo Raúl, **Introducción á teoría do Dereito**, Servizo de Publicacións Universidade de Vigo,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística: Estatística				
Materia	Estatística: Estatística			
Código	V08G211V01102			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Estatística e investigación operativa Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Trigo Gómez, María del Pilar			
Profesorado	Trigo Gómez, María del Pilar			
Correo-e	ptrigo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Que os alumnos coñezan a práctica da investigación social, as distintas posibilidades metodolóxicas e as diferentes técnicas de recolección e análise de datos			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para buscar, analizar y sintetizar información para construír argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidade para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidade para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
B4	Capacidade para el aprendizaje continuo de nuevas tecnologías aplicables al ejercicio profesional
B5	Capacidade para desarrollar su actividad profesional conforme a los derechos fundamentales y al código deontológico profesional
C18	Adquirir conocimientos estadísticos teóricos y la capacidad para aplicarlos a la práctica
D3	Capacidade para la toma de decisiones de forma autónoma e independente de liderazgo y capacidade para el trabajo cooperativo en equipo, como habilidades en las relaciones interpersonales que favorezcan la eficacia interpersonal
D4	Capacidade de comportarse de manera ética y con responsabilidad social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidad y multiculturalidad

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os coñecementos estadísticos para interpretar datos derivados da realidade.	A2	B1	C18	D3
	A4	B2		D4
	A5	B3		
		B4		
		B5		

Contidos	
Tema	
Tema 1. Análise descriptiva duha variable.	Medidas de posición. Medidas de dispersión. Medidas de forma.
Tema 2. Análise descriptiva de dúas variables	Disribucións bidimensionais de frecuencias. Tablas de correlación e continxencia.
Tema 3. Técnicas de regresión e correlación.	Regresión lineal e correlación lineal.
Tema 4. Números índices.	Números índices simples e complexos. Aplicación dos números índices.

Tema 5. Introducción ó cálculo de probabilidades.	Conceptos básicos do cálculo de probabilidades. Probabilidades condicionadas e concepto de independencia.
Tema 6. Variables aleatorias.	Características dunha variable aleatoria. Principais distribucións de probabilidade. Aplicacións de Teorema Central do Límite.
Tema 7. Introducción a inferencia estatística	Inferencia estatística. Estimadores puntuais. Estimadores por intervalos. Contraste de hipótesis

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	36	20	56
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	15	44.5	59.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2.5	32	34.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática do tema en cuestión.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución de exercicios nas clases prácticas de maneira colectiva e individual	30	A2 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5	C18	D3 D4	
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame final teórico-práctico da materia	70	A2 A4 A5	B1 B4	C18		

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumno/a deberá acadar unha nota mínima de 4 (sobre 10) no examen final para que se lle sume a calificación obtida na avaliación continua.

Os alumnos que non poidan seguir a avaliación continua farán un único examen co que podrán acadar o 100% da nota.

Convocatoria de Xulio, os alumnos que non seguiron ou non superaron a avaliación continua podrán facer un examen teórico-práctico co que podrán acadar o 100% da nota.

O sistema de avaliación da convocatoria fin de carreira será un examen teórico-práctico co que o alumno podrá acadar o 100% da nota.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2015-16.

Bibliografía. Fontes de información

Esteban García, J. y otros, Estadística Descriptiva y nociones de Probabilidad, Thomson, 2005.

García Pérez, C; Casas Sánchez, J. M. y Rivera García, L. F., Problemas de estadística descriptiva, probabilidad e Inferencia., Pirámide, 1998

Martín Pliego, F. J. y Ruiz Maya, L, Estadística I. Probabilidad, Thomson, 2004

Martín-Pliego López, F.J y Ruiz Maya Pérez, L, Fundamentos de Inferencia Estadística, Thomson, 2005

Montero Lorenzo, J. M., Estadística Descriptiva, Thomson, 2007.

Montero Lorenzo, J.M., Estadística para Relaciones Laborales, AC, 2000

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Auditoría sociolaboral/V08G210V01901

Teoría das relacións laborais/V08G210V01504

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sociología: Introducción a la sociología de las relaciones laborales**

Materia	Sociología: Introducción a la sociología de las relaciones laborales			
Código	V08G211V01103			
Titulación	Grado en Relaciones Laborales y Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castellano			
Departamento	Sociología, ciencia política y de la administración y filosofía			
Coordinador/a	Durán Vázquez, José Francisco			
Profesorado	Durán Vázquez, José Francisco			
Correo-e	joseduran@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	La materia tiene como objetivo fundamental conocer los conceptos básicos de la sociología para poder aplicarlos al conocimiento crítico de las sociedades y al papel determinante que tiene la relación social laboral y el proceso de trabajo en la configuración de la estructuración social, la inclusión social, los conflictos y procesos de cambio social.			

Competencias

Código	
A2	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.
A3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.
A4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.
A5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.
B1	Capacidad para buscar, analizar y sintetizar información para construir argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidad para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidad para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
C20	Aplicar los conocimientos de la sociología para interpretar social y críticamente la relación laboral por el efecto o resultado que produce en el proceso de trabajo (vida de la empresa), en las divisiones sociales del mercado laboral y en la estructuración social de las sociedades
D3	Capacidad para la toma de decisiones de forma autónoma e independiente de liderazgo y capacidad para el trabajo cooperativo en equipo, como habilidades en las relaciones interpersonales que favorezcan la eficacia interpersonal
D4	Capacidad de comportarse de manera ética y con responsabilidad social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidad y multiculturalidad

Resultados de aprendizaje

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Que el alumnado sea capaz de fundamentar teóricamente los principales conceptos sociológicos para explicar y comprender las distintas dimensiones de la realidad socio-laboral.	B1	C20	
	B2		
Que el alumnado sea capaz de aplicar los conceptos sociológicos y las metodologías para analizar e interpretar distintos tipos de textos sociológicos, informes sociales y laborales, así como distintos tipos de datos pertenecientes a este ámbito.	A2	B1	C20
	A3	B2	
Que el alumnado esté capacitado para elaborar información y proporcionar soluciones, así como para transmitir todo ello de forma clara a los distintos tipos de públicos, tanto especializados como no especializados.	A3	B1	C20
	A4	B2	
Que el alumnado sea capaz de desarrollar las habilidades necesarias para profundizar en el análisis y la comprensión de la realidad social y laboral.	A2	B1	C20
	A3	B3	
	A5		

Que el alumnado sea capaz de analizar y entender el hecho laboral condicionado o relacionado con una diversidad de problemáticas interactuantes que confluyen para hacer realidad la misma relación laboral, la empresa y los determinantes normativos de ámbito laboral e institucional y social o sistémico	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3	C20	D3 D4

Contenidos

Tema

TEMA 1: EL MARCO DE LA INDUSTRIALIZACIÓN MODERNA Y TRABAJO INDUSTRIAL COMO ORIGEN, FUNDAMENTO Y OBJETO DE ESTUDIO DE LA SOCIOLOGÍA.

1. Los orígenes de la Sociología y el nacimiento de la sociedad moderna
2. Industrialización y sociedad del trabajo
3. La perspectiva Sociológica. La realidad social como objeto de estudio sociológico.

TEMA 2: PRINCIPALES TEORÍAS Y METODOLOGÍA DE LA INVESTIGACIÓN SOCIOLOGICA.

1. La tradición del pensamiento sociológico:
  - Marx: Cambio social y lucha de clases
  - Durkheim: Solidaridad Social, integración y conciencia moral.
  - Weber: Modernización, racionalización y desencanto
  - Simmel: Modernidad, Sujeto, Cultura.
2. El método sociológico.

TEMA 3: CARACTERÍSTICAS Y EVOLUCIÓN DE LAS SOCIEDADES INDUSTRIALES CONTEMPORÁNEAS Y TEORÍAS DEL CAMBIO SOCIAL.

1. Del Trabajo al empleo: La emergencia del estatuto del asalariado.
2. Las transformaciones del mundo del trabajo
3. Teorías contemporáneas del cambio social y la industrialización.

TEMA 4: LAS TEORÍAS DE LA DESIGUALDAD SOCIAL Y SU APLICACIÓN AL MARCO DE LA EMPRESA Y MERCADO DE TRABAJO.

1. Teorías de la desigualdad y la estratificación social.
2. Desigualdad social, renta y riqueza.
3. Las nuevas formas de integración en el mercado de trabajo: inseguridad, riesgo y desempleo

TEMA 5: LAS TEORÍAS DE LOS GRUPOS SOCIALES: LA IDENTIDAD Y LA SOCIEDAD EN EL MARCO DE LA CONVIVENCIA SOCIAL Y DEL CONTROL SOCIAL.

1. Institucionalización y construcción social de la identidad
2. Los grupos y las instituciones.
  - Los procesos de socialización
  - La ética del trabajo
  - La cultura del consumo.
3. La legitimación y el control social.
  - Socialización, legitimación y control
  - Las nuevas formas de intervención y de legitimación en el mundo del trabajo.
  - El universo del consumo

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión magistral	36	72	108
Estudio de casos/análisis de situaciones	13	27	40
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodologías	
	Descripción
Sesión magistral	Desarrollo teórico de los contenidos temáticos del programa de sociología, tratando de desarrollar la capacidad de pensamiento y de análisis sobre la realidad social actual en sus distintas dimensiones, destacando la influencia estratégica del proceso socio-laboral en la articulación de la sociedad, su estructuración social y los procesos de cambio social.
Estudio de casos/análisis de situaciones	En cada una de las clases prácticas del curso se propondrá un texto para comentar correspondiente a cada una de las unidades en las que se estructura el temario, con la finalidad de que el alumnado sea capaz de comprender, analizar y explicar adecuadamente, tanto de forma escrita como oral, un texto sociológico. Se pretende, asimismo, que el alumnado profundice y consolide los conocimientos adquiridos en cada una de las sesiones magistrales del curso.

Atención personalizada	
Metodologías	Descripción
Sesión magistral	Se realizará una atención personalizada durante las clase magistrales, las clases prácticas y en las horas de tutorías.
Estudio de casos/análisis de situaciones	Se realizará una atención personalizada durante las clase magistrales, las clases prácticas y en las horas de tutorías.
Probas	Descripción
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	Se realizará una atención personalizada durante las clase magistrales, las clases prácticas y en las horas de tutorías.

Evaluación					
	Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Sesión magistral	Participación activa en cada una de las sesiones magistrales del curso.	10	A3 A4	B1 B2	C20
Estudio de casos/análisis de situaciones	En cada una de las clases prácticas el alumnado tendrá que presentar y entregar un comentario sobre textos fundamentales referidos a cada uno de los temas del curso.	30	A3 A4	B1 B2	C20
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	Se realizará una prueba de respuesta larga en la que se incluirán los contenidos desarrollados durante el curso	60	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3	C20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Será necesario obtener al menos un **4** en la Prueba de respuesta larga, de desarrollo, sobre los contenidos de la materia para tener en cuenta la nota obtenida en las clases prácticas.

La calificación final de la evaluación continua obtenida en las clases prácticas se mantiene para el curso siguiente, y también para el examen fin de carrera.

PRUEBA FINAL

Para el alumnado que no haya seguido el sistema de evaluación continua a lo largo del cuatrimestre, se realizará un examen final de carácter teórico-práctico sobre los contenidos de las unidades didácticas estudiadas a lo largo del curso. Dicho examen supondrá el 100% de la nota.

NOTA

"Las fechas y horarios de las pruebas de evaluación de las diferentes convocatorias son las especificadas en el calendario de las pruebas de evaluación aprobadas por la "Xunta de Facultade" para el curso 2015-16.

Fuentes de información
Giddens, Anthony (Manual Básico), Sociología , 2007,
Macionis, John y Plummer, John (manual de teoría básico), Sociología , 2005,
Ritzer, G, Teoría Sociológica Clásica y Contemporánea , 1993,
Giddens, Anthony (complementario), El capitalismo y la moderna teoría social , 1998,
Noya, J; y Rodríguez, Beatriz (complementario), Tªs Sociológicas de la globalización , 2010,

Sassen, Saskia (complementario), **Una sociología de la globalización**, 2007,
Requena, M-Salazar, L-Radl, J, **Estratificación social**, 2013,
Sennett, R, **La corrosión del carácter**, 2000,
Boltanski, L y Chiapello, E, **El nuevo espíritu del capitalismo**, 2002,
Castel, Robert, **Las metamorfosis de la cuestión social.**, 2001,
Bocock, R, **El consumo**, 1995,
Ritzer, G, **El encanto de un mundo desencantado**, 2000,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Sociología del trabajo/V08G210V01305
Técnicas de investigación social/V08G210V01404
Auditoría sociolaboral/V08G210V01901
Teoría de las relaciones laborales/V08G210V01504

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Principios de economía				
Materia	Economía: Principios de economía			
Código	V08G211V01104			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	de Miguel Palacios, Carlos Juan			
Profesorado	de Miguel Palacios, Carlos Juan Manzano González, Baltasar			
Correo-e	cmiguel@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A economía é unha ciencia social cuxo obxecto de estudo é a sociedade, analizando a toma de decisións dos individuos e como se interrelacionan. O obxectivo desta materia será transmitir aos estudantes de *RRLL e *RRHH a forma de pensar dun economista, ao mesmo tempo, os alumnos descubrirán como o estudo da economía permite coñecer mellor o mundo. O programa da materia ofrece unha visión *panorámica das grandes ideas que se repiten en Economía como o custo de oportunidade, a toma de decisións en termos marxinais, o papel dos incentivos, a eficiencia das asignacións de mercado, e así ata dez Principios de Economía que constitúen o fundamento da maior parte da análise económica. Os temas estrutúranse de tal modo que, sen deixar ao carón a teoría económica formal, ponse especial fincapé nas aplicacións e nas cuestións relacionadas coa política económica. Cada capítulo contén casos prácticos que mostran como se aplican os Principios de Economía.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidad para buscar, analizar y sintetizar información para construír argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidad para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidad para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
B5	Capacidad para desarrollar su actividad profesional conforme a los derechos fundamentales y al código deontológico profesional
C23	Entender la forma de pensar de un economista, a través de las grandes ideas que se repiten en Economía como el coste de oportunidad, la toma de decisiones en términos marginales, el papel de los incentivos, la eficiencia de las asignaciones de mercado, y así hasta diez Principios de Economía que constituyen el fundamento de la mayor parte del análisis económico
D1	Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos, así como, organización, planificación y utilización del tiempo ante situaciones de presión

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O alumno familiarizárase coa maneira de pensar dos economistas, isto es, no uso dos instrumentos analíticos fundamentais e no coñecemento dos conceptos básicos da economía.	C23			
Capacidade de formular argumentacións simples de relación das variables económicas, baseadas na utilización de instrumentos gráficos.	A2 A4 A5	B1 B2 B5	C23	D1
Os coñecementos adquiridos permitirán ao alumno alcanzar unha formación básica necesaria para cursar outras materias nel ámbito da economía.	A5	B3		

Contidos

Tema	
PARTE I: INTRODUCCIÓN	Tema 1. Os principios básicos da Economía.
	Tema 2. Pensar como un economista.
PARTE II: O FUNCIONAMENTO DOS MERCADOS	Tema 3. As forzas do mercado da oferta e a demanda.
	Tema 4. A elasticidade e as súas aplicacións.
PARTE III: Os MERCADOS E O BENESTAR	Tema 5. Os consumidores, os produtores e a eficiencia dos mercados.
	Tema 6. Fallos de mercado e a intervención do estado.
PARTE IV: Os DATOS MACROECONÓMICOS	Tema 7. A medición da renda dun país.
	Tema 8. A medición do custo da vida.
PARTE V: Os PROBLEMAS MACROECONÓMICOS	Tema 9. O desemprego.
	Tema 10. O crecemento económico.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	39	54
Sesión maxistral	36	40	76
Probas de tipo test	0	20	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistrais. Os *objectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos en teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións. Estas clases prácticas impártense cada semana despois da docencia maxistral.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	As titorías individuais terán lugar no despacho do profesor da materia. O alumno disporá de 6 horas semanais, previamente fixadas polo profesor nas que poderá facer consultas relacionadas coa materia. O horario das titorías farase publico ao comezo do curso académico vixente.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas e/ou exercicios	Farase un control da primeira parte do curso relacionado coas follas de problemas resoltas nas clases prácticas.	20	A2 A4 A5	B1 B2 B3 B5	C23	D1
Probas de tipo test	Exame final. Proba tipo test e/ou proba de resposta curta.	80	A2 A4 A5	B1 B2 B3 B5	C23	D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final da materia constará de dous bloques. Por unha banda, o exame final que valerá ata un 80% da nota (8 puntos) e por outra banda, a avaliación continua que pesará ata un 20% na nota final (2 puntos). Exame final (ata 8 puntos): Haberá un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames. Avaliación continua (ata 2 puntos): O 20% restante da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, na que se inclúe a entrega de follas de exercicios, e a nota dos pequenos controis que periodicamente se poidan facer. Na convocatoria de xullo mantense a nota da avaliación continua. Por tanto, o exame valerá un máximo de 8 puntos.

NOTA IMPORTANTE

Os alumnos que non puidesen realizar a avaliación continua e que por tanto non teñan ningunha cualificación nalgunha das actividades correspondentes á avaliación continua realizadas durante o curso, poderán realizar na data oficial establecida no calendario de exames, un exame polo 100% da nota. No devandito exame avaliaranse as competencias globais da materia. Este exame será distinto ao que realizarán os alumnos que participasen na avaliación continua. Para que un alumno poida acollerse a esta segunda modalidade (exame final polo 100% da nota) será necesario que o comuniquen aos profesores responsables da materia antes do 15 de outubro de 2015. Noutro caso considerárase que se acollen ao sistema de avaliación continua.

Convocatoria Fin de Carreira Os alumnos matriculados na convocatoria fin de carreira realizarán, na data oficial establecida no calendario de exames, un exame polo 100% da nota. No devandito exame avaliarase ao alumno dos contidos da guía docente do curso académico anterior.

DATAS *EXAMENES OFICIAIS Segundo aparece no calendario de exames aprobado en Xunta de Facultade, as datas de exames oficiais son as seguintes: CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: 20 outubro. CONVOCATORIA ORDINARIA: 19 xaneiro. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA: 4 xullo. **NOTA IMPORTANTE**

: Na páxina web da facultade podedes consultar as datas oficiais de exames e os cambios que poidan producirse.

Bibliografía. Fontes de información

Bernanke, B. S. y Frank, R. H.,, **Principios de Economía**, 3ª edición,

Krugman P., Wells R. y Graddy, K., **Fundamentos de Economía**, 3ª edición,

Mankiw, N. G, **Principios de Economía**, 6ª edición,

Samuelson, P. A. y Nordhaus W. D, **Economía**, 19ª edición,

Díaz-Giménez J., **Macroeconomía: Primeros conceptos**,

Bibliografía Básica:

Mankiw, N. G, Principios de Economía.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Historia das relacións laborais no mundo contemporáneo**

Materia	Historia: Historia das relacións laborais no mundo contemporáneo			
Código	V08G211V01105			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Rodríguez Lago, José Ramón			
Profesorado	Rodríguez Lago, José Ramón			
Correo-e	jrlago@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia pretende ofrecer ao alumnado da titulación unhas destrezas básicas para o coñecemento dos fundamentos e das dinámicas históricas que permiten entender o mundo das relacións laborais cos seus actores e os seus procedementos.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para buscar, analizar y sintetizar información para construír argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidade para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidade para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
B4	Capacidade para el aprendizaje continuo de nuevas tecnologías aplicables al ejercicio profesional
C27	Analizar y sintetizar los factores condicionantes de los procesos históricos respecto al mundo del trabajo, enmarcándolos siempre en un tiempo y un espacio concreto de la contemporaneidad
D1	Capacidade de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos, así como, organización, planificación y utilización del tiempo ante situaciones de presión
D3	Capacidade para la toma de decisiones de forma autónoma e independente de liderazgo y capacidade para el trabajo cooperativo en equipo, como habilidades en las relaciones interpersonales que favorezcan la eficacia interpersonal
D4	Capacidade de comportarse de manera ética y con responsabilidad social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidad y multiculturalidad

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Capacidade de análise e síntese	A3	B1	C27	D1
Aprender autónomamente	A5	B2 B3 B4		D3
Traballar individualmente ou en equipo		B3 B4		D3 D4
Resolver problemas de forma efectiva	A2			D1 D3

Capacidade de xestionar a información	A3	B1	D1
	A4	B2	
Comunicarse de forma efectiva nas relacións interpersonais	A4	B2	D3
			D4
Preocupación pola calidade	A2	B3	D1
	A5		
Coñecemento do marco normativo das relacións laborais en perspectiva histórica	A1	C27	
Coñecemento dos principios ideolóxicos e dos actores que condicionan as relacións laborais no mundo actual	A1	C27	D4
Habilidade para contextualizar historicamente o papel dos actores sociais e institucionais que operan nas relacións laborais	A1	C27	

Contidos

Tema	
O concepto do traballo e a súa evolución na historia.	O traballo no mundo anterior á contemporaneidade O traballo e o liberalismo O traballo e os socialismos O traballo na Era da globalización
Os traballadores e as súas organizacións.	Tiploxía dos traballadores. Os traballadores nas sociedades preindustriais Os traballadores nas sociedades industrializadas Os traballadores nas sociedades posindustrializadas As organizacións laborais e sindicais
Os empresarios e as súas organizacións	Evolución da cultura empresarial. As empresas nas sociedades preindustriais. As empresas nas sociedades industriais. As empresas nas sociedades posindustriais. As organizacións empresariais e patronais.
Os Estados e a regulación do mundo do traballo	O regulación legal do traballo anterior aos Estados Modernos. O traballo nos Estados Modernos. O traballo nos Estados liberais. O traballo nos Estados reguladores. O traballo nos Estados totalitarios. O traballo nos Estados do benestar. O traballo e os Estados ante a globalización
O mundo do traballo e os organismos internacionais.	As internacionais obreiras. As internacionais empresariais. A Organización Internacional do Traballo (OIT) A Unión Europea e a regulación do traballo.
A evolución do traballo e da súa regulación no século XX. Unha perspectiva internacional comparada.	Os EE.UU. de América: do Fordismo ó New Deal Xapón: da evolución Meiji ó Toyotismo Reino Unido: de Keynes a Beveridge China: do maoísmo ó capitalismo de Estado. A URSS: de Lenin a Stalin. Alemaña: de Bismarck a Hitler.
O traballo "dos outros". Marxinalidade e economías non oficiais no século XX.	Inmigración e traballo no século XX. O traballo infantil no século XX. O traballo feminino no século XX. A escravitude no século XX.
O traballo e as relacións laborais na España do século XX.	A industrialización en España. O Instituto de Reformas Sociais. As diversas loitas e reformas agrarias. A emigración galega a América. As relacións laborais no primeiro franquismo. A emigración galega a Europa. O tardofranquismo e a loita sindical. A relacións laborais na transición democrática As relacións laborais entre 1982 e 2000

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	6	12	18
Traballos tutelados	3	15	18
Prácticas en aulas de informática	6	12	18
Sesión maxistral	32	32	64
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	0	20	20
Informes/memorias de prácticas	0	2	2

Probas de autoavaliación	0	2	2
Probas de tipo test	4	4	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e o grupo de estudantes dun tema sobre contidos dos temas 6 e 7 da materia con os resultados do traballo do Equipo. Cada equipo terá entre 2 a 4 persoas.
Traballos tutelados	Elaboración por parte do alumnado dun traballo de investigación relacionado con algún dos contidos propostos nos temas 6 e 7. O profesor indicará unha bibliografía e unha documentación inicial para cada tema. Os equipos de traballo terán entre 2 a 4 persoas.
Prácticas en aulas de informática	Busca na rede de fontes e documentos que permitan afondar no tema da presentación
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Atención ás dúbidas do alumnado na preparación da proba de exame e nos contidos das clases maxistras; na elaboración do traballo en grupo e na elaboración dos exercicios propostos. Atención personalizada nas horas de tutoría e por vía e-mail.
Presentacións/exposicións	Atención ás dúbidas do alumnado na preparación da proba de exame e nos contidos das clases maxistras; na elaboración do traballo en grupo e na elaboración dos exercicios propostos. Atención personalizada nas horas de tutoría e por vía e-mail.
Traballos tutelados	Atención ás dúbidas do alumnado na preparación da proba de exame e nos contidos das clases maxistras; na elaboración do traballo en grupo e na elaboración dos exercicios propostos. Atención personalizada nas horas de tutoría e por vía e-mail.
Prácticas en aulas de informática	Atención ás dúbidas do alumnado na preparación da proba de exame e nos contidos das clases maxistras; na elaboración do traballo en grupo e na elaboración dos exercicios propostos. Atención personalizada nas horas de tutoría e por vía e-mail.
Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Atención ás dúbidas do alumnado na preparación da proba de exame e nos contidos das clases maxistras; na elaboración do traballo en grupo e na elaboración dos exercicios propostos. Atención personalizada nas horas de tutoría e por vía e-mail.
Informes/memorias de prácticas	Atención ás dúbidas do alumnado na preparación da proba de exame e nos contidos das clases maxistras; na elaboración do traballo en grupo e na elaboración dos exercicios propostos. Atención personalizada nas horas de tutoría e por vía e-mail.
Probas de autoavaliación	Atención ás dúbidas do alumnado na preparación da proba de exame e nos contidos das clases maxistras; na elaboración do traballo en grupo e na elaboración dos exercicios propostos. Atención personalizada nas horas de tutoría e por vía e-mail.
Probas de tipo test	Atención ás dúbidas do alumnado na preparación da proba de exame e nos contidos das clases maxistras; na elaboración do traballo en grupo e na elaboración dos exercicios propostos. Atención personalizada nas horas de tutoría e por vía e-mail.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Presentacións/exposicións	Presentación ante o grupo do traballo realizado e participación nos debates posteriores.	15	A3 A4	B2 B4	D3 D4
Traballos tutelados	Valoración do traballo en grupo proposto que debe ser entregado na plataforma TEMA no prazo estipulado	15	A2 A4 A5	B2 B4	D1 D3
Prácticas en aulas de informática	Asistencia e participación	5		B3 B4	D1
Sesión maxistral	Asistencia e participación	5	A1 A5	B3	D4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Proba escrita final sobre os contidos expostos nas clases teóricas	40	A1 A5	C27	D1

Informes/memorias de prácticas	Informe escrito do traballo de investigación realizado en equipo	5	A2 A3 A5	B1	D1 D4
Probos de autoavaliación	Informe escrito de autoavaliación do traballo individual realizado	5	A3 A5	B3	D1 D4
Probos de tipo test	Valoración das probas escritas tipo test realizadas na plataforma dixital TEMA	10	A2 A5	B1 B3	C27

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para os alumnos/as que participaron nas clases presenciais e realizaron as probas prácticas durante o curso:

- Na primeira convocatoria o alumnado realizará unha proba escrita de 4 ou 5 preguntas de resposta longa. Esta proba escrita suporá o 40 % da cualificación final, e versará sobre os contidos expostos durante as sesións maxistrais. Para facer media con a nota obtida nas prácticas e na avaliación continua, os alumnos deben acadar na proba escrita una **nota mínima de 4** (sobre 10 puntos posibles).

- Na segunda convocatoria os alumnos/as que o desexen, manterán a nota das probas prácticas e da Avaliación Continua, que suporá o 60 % da cualificación final. Ademais realizarán unha proba escrita final de 4 ou 5 preguntas de resposta longa na que deberán acadar una **nota mínima de 4** (sobre 10 puntos posibles) e suporá o outro 40 % da nota final. A proba escrita versará sobre os contidos expostos durante as sesións maxistrais de carácter teórico.

Para os alumnos/as que non participaron nas clases presenciais e non realizaron probas prácticas durante o curso:

- É moi oportuno que o alumnado que non poda participar nas prácticas ou nas clases presenciais poda poñerse canto antes en contacto con o profesor da materia (por e-mail, mediante a plataforma Fatic, ou nas titorías) para recibir as indicacións máis importantes que permitan organizar o traballo da materia. Os alumnos deberán superar con unha **nota mínima de 5** unha proba mixta de preguntas de resposta longa e curta pola que poderán acadar o 100 % da cualificación final. Os contidos a examinar incluírán a totalidade do temario oficial, tanto das clases presenciais e teóricas como das probas prácticas realizadas durante o curso. Isto motivará o alumnado a desenvolver as súas competencias na aprendizaxe autónoma, na toma de decisións, no traballo individual e nas relacións interpersoais.

Para o alumnado que non supere durante o curso a Proba Final, pero si as prácticas e a Avaliación continua:

- Poderán manter a nota obtida nas prácticas e na Avaliación continua para o curso seguinte, no que deberán superar a Proba escrita Final con unha **nota mínima de 5**.

Para o alumnado da convocatoria Fin de Carreira:

- O alumnado deberá superar con unha **nota mínima de 5** unha proba mixta de preguntas de resposta longa ou curta, pola que poderán acadar o 100 % da cualificación final. Os contidos a examinar incluírán a totalidade do temario oficial, tanto das clases presenciais e teóricas como dos contidos prácticos. Isto motivará o alumnado a desenvolver as súas competencias na aprendizaxe autónoma, na toma de decisións, no traballo individual e nas relacións interpersoais.

DATAS SINALADAS PARA AS PROBAS FINAIS ESCRITAS:

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2015-16

Bibliografía. Fontes de información

- Barrios Alonso, Ángeles, **Por la razón y el derecho. Historia de la negociación colectiva en España 1850-2012**, 2014,
- Arenas Posadas, Carlos, **Historia económica del Trabajo (Siglos XIX y XX)**, 2003,
- Aizpuru, Mikel y Rivera, Antonio, **Manual de historia social del trabajo**, 1994,
- Valdaliso, Jesús M^a y López García Santiago, **Historia económica de la empresa**, 2007,
- Pons Pons, J; Arenas Posadas, C; Florencio Puntas, A., **Trabajo y relaciones laborales en la España contemporánea**, 2001,
- Moreno Fernández, José Ramón; Gómez Urdáñez, Gracia; Galán García, Agustín, **Materiales para la Historia de las Relaciones Laborales**, 2003,
- Judt, Tony, **Pensar el siglo XX**, 2012,
- Judt, Tony, **Postguerra. Una historia de Europa desde 1945**, 2012,
- Lewin, Moshe, **El siglo soviético**, 2006,
- Huff, Darrell, **Cómo mentir con estadísticas**, 2011,

Hobson, John M., **Los orígenes orientales de la civilización occidental**, 2006,

Osborne, Roger, **Civilización. Una historia crítica del mundo occidental**, 2007,

Hobsbawm, Eric J., **Industria e Imperio. Historia de Gran Bretaña desde 1750 hasta nuestros días**, 2001,

Nadal, Jordi, **El fracaso de la revolución industrial en España (1814-1913)**, 2009,

Fernández Prieto, Lourenzo, **Labregos con ciencia: Estado, sociedade e innovación tecnolóxica na agricultura galega (1850-1939)**, 1992,

Souto González, Xosé M., **Vigo: cen anos de historia urbana (1880-1980)**, 1990,

Cabo Villaverde, Miguel, **O agrarismo**, 1998,

Pereira, Dionisio, **Os conquistadores modernos. Movemento obreiro na Galicia de anteguerra**, 1992,

Domínguez Almansa, Andrés, **Historia social do deporte en Galicia**, 2009,

Revista Española de Investigaciones Sociológicas (REIS), **Artículos relacionados con la evolución de las relaciones laborales**,

Cuadernos de Relaciones Laborales, **Artículos relacionados**,

Beberly y Silver, J., **Fuerzas de trabajo. Los movimientos obreros y la globalización desde 1870**, 2005,

Hobsbawm, Eric, **La era del capital (1848-1875)**, 2001,

Hobsbawm, Eric J., **La era del imperio (1875-1914)**, 2001,

Hobsbawm, Eric J., **La era de la revolución (1789-1848)**, 2001,

Hobsbawm, Eric J., **Historia del siglo XX**, 2000,

Purcalla Bonilla, Miguel Ángel, **El trabajo globalizado. Realidades y propuestas**, 2009,

Thompson, E. P., **La formación de la clase obrera en Inglaterra**, 2012,

Van der Linden, M., **Historia transnacional del trabajo**, 2006,

Coriat, B., **El taller y el cronómetro**, 1982,

Coriat, B., **El taller y el robot**, 1993,

Herrero M., **Sociedad del trabajo y sociedad del conocimiento en la era de la Globalización**, 2003,

Baglioni, G. Crouch, C., **Las relaciones laborales en Europa**, 1992,

Baldwin, P., **La política de solidaridad social. Bases sociales del Estado de Bienestar europeo (1875-1975)**, 1992,

Carmona Badia, Xán, **El empeño industrial de Galicia**, 2005,

Os cinco primeiros libros citados son a bibliografía básica que o alumno deberá consultar. Os libros restantes son bibliografía complementaria para cuestións específicas que serán indicadas nas clases.

Recomendacións

Outros comentarios

A plataforma TEMA-FAITIC, o e-mail, e as titorías son recursos que o alumnado debe utilizar para acadar una organización mais axeitada e constante do seu traballo.

A participación activa nas clases, a presentación de iniciativas e a capacidade para traballar en equipo facilitarán un traballo mais eficaz e mais interactivo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Dereito constitucional				
Materia	Dereito: Dereito constitucional			
Código	V08G211V01201			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Jimenez Aleman, Angel Aday			
Profesorado	Jimenez Aleman, Angel Aday			
Correo-e	adayjimenez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O estudo desta materia permitirá ao estudante coñecer mellor a súa condición de cidadán europeo e, sobre todo, ampliará a súa comprensión da dimensión xurídica da Unión Europea. Isto último permitiralle constatar a importancia que pode alcanzar o dereito nos procesos de integración.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para buscar, analizar y sintetizar información para construír argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidad para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidad para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
B5	Capacidad para desarrollar su actividad profesional conforme a los derechos fundamentales y al código deontológico profesional
C2	Comprender la Organización del Estado y de las Instituciones y Organizaciones internacionales con competencias constitucionales, para la correcta interpretación de su funcionamiento y de la aplicación de las normas que afecten a las relaciones laborales
D4	Capacidad de comportarse de manera ética y con responsabilidad social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidad y multiculturalidad
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados de la realidad en relación con su significado y relacionarlos con las distintas ramas del ordenamiento jurídico

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais	A2	B1	C2	D4
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico	A3	B2		D5
Coñecer os principios e valores constitucionais	A4	B3		
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual	A5	B5		
Coñecer estrutúralas socio-políticas do ámbito nacional e internacional				
Ser capaz de argumentar xuridicamente				
Ser capaz de manexar fontes xurídicas				
Ser capaz de manexar a oratoria xurídica				
Ser capaz de dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao dereito				
Capacidade de síntese e análise	A4	B1		D4
Capacidade de aprender	A5	B2		D5
Capacidade de xestión da información		B3		
Capacidade para organizar e planificar		B5		
Resolver problemas de forma efectiva				
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo				
Traballar de forma *colaborativa				
Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional				
Comunicarse de maneira efectiva nunha contorna de traballo				
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada				

Contidos

Tema	
Tema 1. O Estado e o seu Ordenamento xurídico	1. Concepto, elementos e formas de Estado 2. Orixes e transformacións do *Constitucionalismo 3. Elaboración e aprobación da Constitución española de 1978. Características da súa estrutura constitucional
Tema 2. Organización do Estado: Institucións, as súas funcións, competencia e relacións	1. Xefatura do Estado 2. Cortes Xerais 3. Goberno e Administración 4. Poder Xudicial 5. Tribunal Constitucional
Tema 3. A produción normativa no Ordenamento Xurídico español	1. Valor normativo da CE 1978 2. Constitución e Ordenamento Xurídico 3. Fontes do Dereito: Tratados Internacionais; Dereito da Unión europea; A lei e tipos de Leis; Estatutos de autonomía; normas con rango de Lei; outras fontes do Dereito
Tema 4. Principios constitucionais da intervención do Estado nos procesos económicos e sociais	1. A iniciativa pública na actividade económica 2. A potestade tributaria 3. Os Orzamentos Xerais do Estado 4. O principio de estabilidade orzamentaria
Tema 5. Os Tratados Internacionais: a produción normativa no ámbito internacional e a súa integración no Ordenamento xurídico español	1. As relacións entre Dereito Internacional e Dereito interno 2. O Dereito Internacional xeral como fonte do Dereito español 3. O Dereito Internacional Convencional como fonte do Dereito español
Tema 6. As organizacións e Institucións internacionais con competencias constitucionais	1. A Unión Europea 2. O Consello de Europa e o Tribunal Europeo de Dereitos Humanos 3. Outras institucións e órganos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

Traballos de aula	15	26	41
Sesión maxistral	36	60	96
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	0	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Os traballos da aula centraranse na realización de diversas actividades onde o principal protagonista é o alumno. As actividades consisten basicamente, na resolución de casos prácticos así como a exposición de traballos na aula
Sesión maxistral	Nas sesións maxistras presentarase e explicará ao alumno os aspectos principais da disciplina

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Consideramos que segue sendo esencial a tutoría individualizada
Traballos de aula	Consideramos que segue sendo esencial a tutoría individualizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Os coñecementos adquiridos na sesión maxistral serán avaliados mediante unha proba escrita na que se exporán cuestións de desenvolvemento. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o Curso 2015-2016	80	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5	C2	D4 D5
Resolución de problemas e/ou exercicios	O traballo da aula valorarase en atención a dous criterios: por unha banda, os casos prácticos e traballos que sexan obxecto de exposición na aula, así como, por parte, mediante os traballos ou casos prácticos que deberán ser entregados ao profesor. Terase especialmente en conta a participación activa nas clases prácticas.	20	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5	C2	D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 na proba de resposta longa. Aqueles alumnos que, por circunstancias persoais ou profesionais, non poidan participar presencialmente; no curso poderán presentar por escrito os diferentes traballos realizados ao mesmo tempo que os asistentes. Isto suporá un 20% da avaliación final e a proba de resposta longa o 80% da avaliación final. Aqueles alumnos que non poidan participar no desenvolvemento do curso de maneira presencial terán unha avaliación final que implicará o desenvolvemento por escrito de dúas preguntas longas do programa e suporá o 80% da avaliación e unha pregunta práctica que suporá o 20% da avaliación. Tanto estes últimos alumnos como os anteriores gozarán de atención personalizada nas tutorías individualizadas (previa cita) cando así o desexen. Na segunda convocatoria diferenciaranse as seguintes modalidades: a) Para os alumnos presenciais: terán que ser avaliados daquela parte da programación docente que non superasen durante o curso. b) Para aqueles alumnos que participan, aínda que non o fan de maneira presencial na súa totalidade: terán que superar aquela parte da programación docente que non superasen. c) Para aqueles alumnos que se presentasen só a una avaliación final e non a superasen: deberán repetir esa mesma modalidade de avaliación na súa totalidade. Convocatoria fin de carreira A avaliación constará de dúas preguntas de resposta longa e o desenvolvemento dun caso práctico. Cada unha das preguntas de resposta longa valerán un 40% da nota final; o desenvolvemento dun caso práctico valerá o 20% da nota final,

Bibliografía. Fontes de información

Rodríguez-Zapata, Jorge, **Teoría y práctica del derecho constitucional**, 2ª,
Molas, Isidre, **Derecho constitucional**, 2ª,
Kelsen, Hans, **Teoría General del Derecho y del Estado**,
Schmitt, Carl, **Teoría de la Constitución**,
Alzaga Villaamil, Óscar (dir), **Comentarios a la Constitución española de 1978**,
Mosca, Gaetano, **Derecho constitucional**,

Mortati, Costantino, **La Constitución en sentido material,**

Bergareche Gros, Almudena, **El Concepto de Constitución Interna en la Restauración española,**

Bergareche Gros, Almudena, **La costituzione in senso materiale : l'importanza della realtà dell'organizzazione , La costituzione materiale : percorsi culturali e attualità di un'idea / a cura di Alessandro Catelan, 2001,**

Luis López Guerra et al., **Derecho Constitucional,**

VV.AA., **Esquemas de Derecho Constitucional,**

O Manual recomendado para a materia é o de Jorge Rodríguez-Zapata. Pode tamén utilizarse o de Isidre Molas e o de Luís López Guerra et alter.

O resto da bibliografía son ou referencias clásicas ou textos complementarios para o estudo da materia. Igualmente inclúense textos legais imprescindibles e unha útil base de datos.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Teoría do dereito/V08G211V01101

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Empresa: Organización da empresa				
Materia	Empresa: Organización da empresa			
Código	V08G211V01202			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Caballero Fernández, Gloria			
Profesorado	Caballero Fernández, Gloria			
Correo-e	gloriacf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é o de obter uns coñecementos básicos da empresa e do seu funcionamento. Dentro do funcionamento da empresa, o alumnado deberá ser quen de identificar as áreas funcionais (producción, marketing e finanzas) e saber as súas características.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidad para buscar, analizar y sintetizar información para construir argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidad para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidad para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
C16	Conocer técnicas y procedimientos de organización de una empresa
D1	Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos, así como, organización, planificación y utilización del tiempo ante situaciones de presión
D3	Capacidad para la toma de decisiones de forma autónoma e independente de liderazgo y capacidad para el trabajo cooperativo en equipo, como habilidades en las relaciones interpersonales que favorezcan la eficacia interpersonal
D4	Capacidad de comportarse de manera ética y con responsabilidad social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidad y multiculturalidad

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ter capacidade para saber organizar e planificar actividades desde a perspectiva dun empresario	A1 A2	C16	D1 D3	
Ser quen de dirixir grupos de persoas		B2	D3 D4	
Ter capacidade para xestionar a información	A5			
Ter capacidade para traballar individualmente e en equipo		B1 B2 B3	D1 D3	
Ter capacidade para determinar e ofrecer unha solución os problemas da empresa nos ámbitos de traballo de produción, marketing e finanzas		C16	D1 D3 D4	

Contidos
Tema

Tema 1: Coñecemento do concepto e evolución da empresa e do empresario dentro da función económica xeral.	Concepto de empresa, a empresa como sistema, os elementos da empresa e teorías do empresario e da empresa
Tema 2: Tipos de empresa por dimensión, capital, finalidade e por forma xurídica	Tipos de empresa segundo criterios económicos (dimensión e actividade) e segundo criterios xurídicos (forma xurídica e propiedade)
Tema 3: Modelos de organización dentro da empresa	Organización, división do traballo, decisións, motivación, etc.
Tema 4: Coñecemento das actividades dentro da zona de produción	Formas de organización da produción, calidade, custos, produtividade, xestión de stocks, función lóxística, etc.
Tema 5: Coñecemento das actividades dentro da área de comercio e do marketing	Prezo, promoción e publicidade; distribución e canle; produto e marca, entre outros.
Tema 6: Coñecemento das actividades e dos elementos de decisión dentro da esfera económica financeira da empresa	Ratios, balances, formas de financiamento interno e externo da empresa, bolsa de valores, análise custo-beneficio dos investimentos, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	36	40	76
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	57	72
Probas de tipo test	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	A sesión maxistral divídese en dúas tarefas: 1.Exposición, por parte do profesor, dos contidos teóricos (34 horas). 2. O traballo autónomo do alumno para a preparación das clases teóricas (42 horas).
Resolución de problemas e/ou exercicios	A resolución de problemas e/ou exercicios divídese en dous: 1. A formulación e resolución de supostos prácticos relacionados cos contidos teóricos (clases prácticas: 15 horas). 2. O estudo e resolución dos exercicios e casos prácticos polo alumno de xeito autónomo (57 horas).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Resolveranse as dúbidas dos contidos teóricos expostos na lección maxistral, ademais dos exercicios prácticos.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolveranse as dúbidas dos contidos teóricos expostos na lección maxistral, ademais dos exercicios prácticos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Sesión maxistral	Asistencia e participación á exposición dos contidos teóricos da materia	10	A1	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Asistencia e participación/entrega na resolución de problemas, casos prácticos e/ou exercicios nas clases prácticas	10	B1 B2 B3	D1 D3 D4
Probas de tipo test	preguntas de test multiresposta que non restan	80	A1 A2 A5	C16

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. A puntuación obtida pola asistencia e participación, tanto á lección maxistral como ás clases prácticas, será válida só nas convocatorias do ano académico no que se acadou a mesma (sexa convocatoria ordinaria ou ben de fin de carreira).
2. El tipo de examen para os alumnos que se atopen na convocatoria de fin de carreira será similar os demais alumnos (apartado "recomendacións")

Este apartado se completa con el apartado de "Recomendacións"

As datas de exame as aproba a Xunta de Facultade e publícanse na web da Facultade

---

Bibliografía. Fontes de información

MIRANDA GONZÁLEZ, F.C. et al., **Bibliografía básica: Manual de Dirección de Operaciones**, Madrid: Thomson, 2005,

KOTLER, P, et al., **Bibliografía básica: Fundamentos de marketing**, Mexico, D.F. : Pearson Educación, 2008, 9ª ed.,

KEOWN, A, et al., **Bibliografía básica: Introducción a las finanzas. La práctica y la lógica de la dirección financiera**, Madrid: Prentice Hall, 1999. 2ª ed.,

DOMINGUEZ MACHUCA, J.A., **Bibliografía complementaria: Dirección de operaciones**, Madrid: Mc Graw-Hill, 1994.,

BUENO CAMPOS, E. et al., **Bibliografía complementaria: Economía de la empresa. Análisis de las decisiones empresariales**, Madrid: Pirámide, 1996.,

BUENO CAMPOS, E., **Bibliografía básica: Curso básico de economía de la empresa un enfoque de organización**, Madrid: Pirámide, 2005. 4ª ed.,

AGUIRRE SADABA, A., **Bibliografía complementaria: Fundamentos de economía y administración de empresa**, Madrid: Pirámide, 1995.,

PIÑEIRO, et al., **Bibliografía básica: Introducción a la economía de la empresa: una visión teórico-práctica**, Madrid: Delta, 2010,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección estratéxica/V08G210V01304

Dirección e xestión de recursos humanos II: Dimensión empresarial/V08G210V01503

Outros comentarios

---

1. A puntuación obtida pola asistencia, participación e entrega de exercicios, esixe ademais o correcto comportamento do alumno na aula. No exame final para estes alumnos que acadaron a puntuación da asistencia e/ou participación nas clases tanto de lección maxistral como nas clases prácticas, se exisirá unha puntuación mínima de 3.5 sobre 10 puntos para poder aprobar a materia
  2. Os alumnos que non asistan ás clases maxistrais e/ou as clases prácticas -e polo tanto non alcancen a puntuación correspondente nestas-, farán un exame máis amplo -preguntas añadidas ó exame xeral- que aqueles que asistiron. Polo tanto, con este exame ampliado poderán alcanzar a puntuación dun 10.
  3. A proba de valoración de tipo test, poderá levar engadido algún exercicio práctico no caso que o profesor da materia o considere necesario.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía: Psicoloxía				
Materia	Psicoloxía: Psicoloxía			
Código	V08G211V01203			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Domínguez Rubira, María Carmen			
Profesorado	Domínguez Rubira, María Carmen			
Correo-e	carmenrubira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta asignatura proporciona unha perspectiva da organización como un sistema social tendo en conta os factores materiais, temporais e sociais que tamén lle afectan. Así mesmo esta materia estuda a importancia dos aspectos psicosociais como a motivación, a satisfacción, o manexo do poder e a comunicación que inflúen no comportamento laboral.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para buscar, analizar y sintetizar información para construír argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidade para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidade para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
B4	Capacidade para el aprendizaje continuo de nuevas tecnologías aplicables al ejercicio profesional
B5	Capacidade para desarrollar su actividad profesional conforme a los derechos fundamentales y al código deontológico profesional
C22	Ser capaz de comprender la relación entre los procesos psicosociales y la dinámica de las relaciones laborales
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética y con responsabilidade social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidade y multiculturalidade

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O alumno interpreta os feitos que acontecen nas organizacións e comprende que nas relacións laborais hai procesos psicolóxicos e sociais implicados	A2	B1	C22	D4
	A4	B2		
	A5	B3		
		B4		
		B5		

Contidos	
Tema	
Tema 1: Aproximación á Psicoloxía do traballo.	Definición de psicoloxía e campos de especialización.Principios da psicoloxía do traballo. Breve desenvolvemento histórico. Principais áreas de investigación.
Tema 2:: Factores psicosociais que inflúen na conduta e nas relacións humanas no traballo.	Intelixencia y personalidade. Actitudes. Estereotipos. Conformismo. Percepción. O funcionamento dos grupos humanos.

Tema 3: Factores do contexto do traballador: Condicións de traballo, cultura organizacional e clima laboral	O concepto de condicións de traballo. As Condicións ambientais de traballo. O estrés no traballo. Mobbing. Burnout. Concepto de cultura organizacional, características e dimensións culturais das organizacións. Concepto de clima laboral. Componentes do clima laboral e consecuencias do mesmo.
Tema 4: Motivación laboral e satisfacción no traballo	Introducción ao estudo da motivación humana. Concepto de motivación laboral. Principales enfoques teóricos. Concepto de satisfacción laboral. Componentes da mesma. Medida da satisfacción. Relación con outras variables.
Tema 5: Organización do traballo nos seus aspectos materiais, temporais e sociais.	Tareas, postos e funcións. Tempo biolóxico, psicolóxico e social. Horarios de traballo. Roles no traballo.
Tema 6: O conflito nas organizacións.	Análisis do poder. Proceso de conflito nas organizacións. Xestión eficaz do conflito. Dinámica do conflito. Fases no desencadenamento.
Tema 7: A negociación.	Definición de negociación. Estilos de negociación. Estratexias e tácticas de negociación. Características das partes enfrentadas. A comunicación entre os negociadores.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	36	0	36
Traballos tutelados	7.5	48	55.5
Estudo de casos/análises de situacións	7.5	48	55.5
Probos de tipo test	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballos tutelados	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resúmenes de lecturas, conferencias, etc.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adiestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resúmenes de lecturas, conferencias, etc.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballos tutelados	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resúmenes de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	15	A2 B1 C22 D4 A4 B2 A5 B3 B4 B5
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	15	A2 B1 C22 D4 A4 B2 A5 B3 B4 B5
Probos de tipo test	Probos para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	70	A5 B3 C22

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a segunda convocatoria haberá un exame tipo test das mesmas características que na primeira. conservarase a cualificación obtida na avaliación continua(30%).

Se debe alcanzar unha calificación mínima de 4 na proba test final para que se poda ter en conta a calificación obtida nas demais traballos do cuadrimestre

Para a segunda convocatoria haberá tamén un examen tipo test, das mesmas características que na primeira convocatoria e se conservarán as calificacións obtidas no traballo. Para aqueles alumnos que non houberen realizado o traballo, o examen test constará dun maior número de preguntas, que constituirá o 100% da nota.

A nota acadada na avaliación continua manterase para o curso seguinte.

Para a convocatoria de Fin de Carreira haberá un examen final tipo test de toda a asignatura que constituirá o 100% da nota final.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de facultade para o curso 2015-2016.

Bibliografía. Fontes de información

Peiró y Prieto, **Tratado de Psicología del Trabajo. Bibliografía básica**,
J.W. Newstrom, **COMPORTAMIENTO HUMANO EN EL TRABAJO. Bibliografía básica**,
Peiró y Ramos, **Intervención psicosocial en las organizaciones**, Bibliografía básica.,
Alcover de la Hera, C, **Introducción a la Psicología del trabajo. Bibliografía básica.**,
Muchinsky, P.M, **Psicología aplicada al trabajo. B. Básica.**,
Guillén Gestoso y Pirri, **Psicología del Trabajo: Gestión de los recursos humanos. Skill management B. Básica.**,
Kenneth W. Thoma, **La motivación intrínseca en el trabajo. Bibliografía Complementaria**,
Gibson, J; Ivancevich, J y Donnell, **Las organizaciones. Bibliografía Complementaria**,
Ovejero Bernal, A, **Técnicas de negociación: cómo negociar eficaz y exitosamente, Bibliografía Complementaria**,
H. Andrade, **Comunicación organizacional interna: proceso, disciplina y técnica. Bibliografía Complementaria**,

---

Recomendacións

Outros comentarios

PARA OS ALUMNOS QUE ASISTAN A CLASE HABERÁ UN EXAMEN FINAL TIPO TEST EN PRIMEIRA (MES DE XUNIO) E SEGUNDA CONVOCATORIA (MES DE JULIO) QUE SUPORÁ JUNTO A AVALIACIÓN CONTÍNUA O TOTAL DA NOTA. A NOTA DA AVALIACIÓN CONTÍNUA SE GUARDARÁ PARA A SEGUNDA CONVOCATORIA (MES DE XULLO).

PARA LOS ALUMNOS QUE NON ASISTAN A CLASE O EXAMEN SERÁ TIPO TEST ÚNICO E FINAL TANTO EN PRIMEIRA CONVOCATORIA (XUNIO) COMO EN SEGUNDA (XULLO) QUE CONSTITUIRÁ O TOTAL DA NOTA.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Economía española				
Materia	Economía: Economía española			
Código	V08G211V01204			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Bouso Cedrón, José Daniel Pedro			
Profesorado	Bouso Cedrón, José Daniel Pedro			
Correo-e	bouso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Conquerir coñecementos da vida económica española que permitirá ter unha idea do estado do mundo económico español para axudar a comprender a situación económico-social de España.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para buscar, analizar y sintetizar información para construír argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidade para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidade para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
B4	Capacidade para el aprendizaje continuo de nuevas tecnologías aplicables al ejercicio profesional
B5	Capacidade para desarrollar su actividad profesional conforme a los derechos fundamentales y al código deontológico profesional
C24	Interpretar magnitudes macroeconómicas básicas para tomar decisiones en el ámbito de la economía española
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética y con responsabilidade social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidad y multiculturalidad

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O alumno interpreta a realidade da economía española e ten teñe capacidade para elaborar xuícios críticos	A2 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5	C24	D4

Contidos	
Tema	
Tema, 1.- Recursos humanos e demografía	Recursos humanos e demografía
Tema, 2.- Recursos Materiais	Recursos materiais
Tema, 3.- Mercado do traballo	Estudo do mercado do traballo
Tema 4. Distribución da renda	Tipos
Tema 5.- Mercado financeiro	Estudo do mercado financeiro
Tema 6.- Sector agrario	Sector agrario
Tema 7. Sector Industrial	Sector industrial
Tema 8.- Sector Enerxético	Sector Enerxético
Tema 9.- Sector Servizos	Sector Servizos
Tema 10.- Sector Exterior	Sector Exterior

Tema 11.- Sector Público	Sector Público
Tema 12.- Presupostos Xerais do Estado	Presupostos
Tema 13.- Crise e fractura social	Crise e fractura social

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	15	15	30
Sesión maxistral	36	36	72
Outras	3.5	44.5	48

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación			
Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
OutrasAvaliación continua a través da plataforma virtual FAITIC: durante o curso e a través da plataforma FAITIC o profesor propondrá aos alumnos a realización de distintos traballos, exercicios e prácticas que correxirá posteriormente. A superación da avaliación continua exonerará aos alumnos da realización do examen final, agás que desexen mellorar a súa calificación. O examen final consistira en 10 preguntas tipo test e un exercicio de comentario	100	A2 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5

Outros comentarios sobre a Avaliación
&lt;p&gt;&nbsp;&lt;/p&gt;&lt;p&gt;Na convocatoria do mes de xullo, se mantendrán as calificacións obtidas na avaliación continua. &lt;/p&gt;&lt;p&gt;AVALIACIÓN FINAL: os alumnos que non seguiron ou non superaron a avaliación continua teñen dereito a examen teórico-práctico no que se avaliarán as competencias globais da materia e co que poden acadar o 100% da cualificación.&lt;/p&gt;&lt;p&gt;FIN DE CARREIRA: examen teórico-práctico no que se avaliarán as competencias globais da materia e co que poden acadar o 100% da cualificación.&lt;/p&gt;

Bibliografía. Fontes de información
García Delgado, J.L., Leciones de Economía Española , Pirámide.2008,
Martín, C., España en la Nueva Europa , Alianza Editorial.2006,
Buesa, M., Economía Industrial de España , Civitas.2007,
Xosé Carlos Arias y G. CABALLERO, Economía Española la retorica de las reformas , ct 2013,
Jose Manuel Cruz, Economía Española. Estructura y ... , ct 2007,
Juan Torres, ¿Por qué se cayó todo y no se ha hundido nada ? , Sequitur 2010,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Fundamentos básicos de contabilidade da empresa**

Materia	Empresa: Fundamentos básicos de contabilidade da empresa			
Código	V08G211V01205			
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Orge Miguez, Jose Carlos			
Profesorado	Orge Miguez, Jose Carlos			
Correo-e	jcorge@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecementos básicos sobre a materia contable			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidad para buscar, analizar y sintetizar información para construir argumentos y emitir juicios en diferentes ámbitos de actuación profesional
B2	Capacidad para comunicar y defender de forma oral y escrita asuntos o temas relacionados con su especialidad
B3	Capacidad para el aprendizaje continuado y autónomo que permita la actualización de conocimientos en el ejercicio de su actividad profesional
B4	Capacidad para el aprendizaje continuo de nuevas tecnologías aplicables al ejercicio profesional
B5	Capacidad para desarrollar su actividad profesional conforme a los derechos fundamentales y al código deontológico profesional
C26	Interpretar información económica, procesarla y transmitirla mediante informes específicos
D4	Capacidad de comportarse de manera ética y con responsabilidad social como ciudadano y como profesional, respetando la diversidad y multiculturalidad

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables.Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías.	
Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables.Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías.	
Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables.Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías.	
Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables.Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías.	
Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables.Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías.	

Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables. Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías.

Capacidade de administrar a información	A4	B1	C26	
Capacidade de análise e síntese	A2	B1	C26	D4
	A4	B2		
	A5	B3		
		B4		
		B5		
Traballar individualmente e en equipo	A4	B1	C26	
	A5			
Aprender autonomamente		B2		
Saber adaptarse ás novas situacións			C26	
Capacidade de organización e planificación	A2	B1	C26	
	A4			
Resolver problemas de forma efectiva			C26	
Saber tomar decisións			C26	
Comunicarse de forma efectiva nas relacións interpersoais	A4	B2	C26	
Preocupación pola calidade			C26	
Gardar un comportamento ético como cidadán e como profesional			C26	D4
Capacidade para comprender as distintas vicisitudes empresariais e conectalas con aspectos sociolaborais			C26	

Contidos

Tema	
Tema 1 FUNDAMENTOS BÁSICOS DA CIENCIA CONTABLE	1.1 Definición 1.2 A contabilidade como sistema de información 1.3 A riqueza e o patrimonio 1.4 Análise do Activo 1.4 Análise do Pasivo 1.5 O Balance de Situación
Tema 2 O MÉTODO CONTABLE	2.1 O método contable 2.2 O feito contable 2.3 Teoría das contas 2.4 Método da partida dobre 2.5 Leis de funcionamento das contas 2.6 Métodos para levar as contas de Balance
Tema 3: EXISTENCIAS	3.1 Método de compras e vendas 3.2 Contas a utilizar 3.3 Normas de valoración das operacións 3.4 Cálculo do marxen bruto 3.5 Métodos de valoración de existencias
Tema 4: O PROCESO CONTABLE	4.1 O exercicio contable 4.2 Cálculo do resultado: ingreso e gastos 4.3 Axustes e regularizacións 4.4 A apertura
Tema 5 A NORMALIZACIÓN E AS NORMAS CONTABLES EN ESPAÑA	5.1 A normalización contable en España: o Plan Xeral de Contabilidade 5.2 Marco conceptual 5.3 Cuentas anuais e imaxen fiel 5.4 Requisitos da información contable 5.5 Principios contables 5.6 Criterios de rexistro 5.7 Criterios de valoración

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	36	18	54
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	24	24
Sesión maxistral	15	0	15
Traballos e proxectos	0	30	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	25	27

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Examen final
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Atenderanse dúbidas suscitadas nas sesións teóricas e prácticas

Avaliación

	Descrición	Cualificación		Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballos de aula	Asistencia e participación	5	A2 A4 A5	C26	D4	
Sesión maxistral	Asistencia e participación	5	A2 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5	C26	D4
Traballos e proxectos	Traballos propostos polo profesor	10	A2 A4 A5	B1 B2 B4 B5	C26	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Examen final	80		B1 B3 B4 B5	C26	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para que se poidan ponderar o resto das probas, é necesario acadar como mínimo un catro (4) no examen final.

Na segunda convocatoria (xullo) farase una proba práctica tipo examen final con o mesmo valor e conservaranse as restantes notas obtidas na primeira convocatoria (xuño).

Na convocatoria universal farase un examen que contará o 100% da cualificación.

Na convocatoria FIN DE CARREIRA farase un examen que contará o 100% da cualificación.

Datas de exámenes: Son as aprobadas pola Xunta de Facultade e publicadas na web da Facultade

Bibliografía. Fontes de información

Plan General de Contabilidad, Ediciones Pirámide 8ª Edición 2014,

Wanden-Berghe Lozano, José Luis, **Contabilidad financiera**, Ediciones Pirámide edición 2011-12 2 volúmenes,

Carlos Mallo, **Contabilidad financiera**, Paraninfo 2008,

Pilar Yubero, **Contabilidad financiera: Introducción**, CTO Editorial,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Contabilidade/V08G210V01301